

STATSRÅDSBEREDNINGEN

Att styra genom regler?

Checklista för regelgivare

PM 1995:2
(reviderad 1998-06-30)

STATSRÅDSBEREDNINGEN
Rättschefen

PM 1995:2
(reviderad 1998-06-30)

Förord

Denna checklista är en omarbetad upplaga av Statsrådsberedningens checklista Att styra genom regler.

Bland de allmänna frågorna i checklistan som framhålls särskilt i denna upplaga är

- om det internationella samarbetet och så i första hand medlemskapet i EU har betydelse för sättet att lösa det uppkomna problemet på,
- om det är en uppgift för det offentliga att lösa problemet.

I avsnittet om regelstyrning läggs ökad vikt vid

- hur man informerar om nya regler,
- hur regler följs upp och utvärderas.

Syftet med checklistan är att hjälpa de anställda i Regeringskansliet, i utredningsväsendet och hos myndigheterna att i regelarbetet ställa sig de rätta och nödvändiga frågorna.

Checklistan har utarbetats inom Regeringskansliets rättschefsgrupp för regelfrågor (expeditions- och rättschefen i Finansdepartementet samt expeditionschefen i Justitiedepartementet och rättscheferna i Statsrådsberedningen, Näringsdepartementet och Civildepartementet). Samråd har skett med Justitiedepartementets språkexperter.

Stockholm i maj 1995

Bengt-Åke Nilsson

Innehåll

Att styra genom regler	5
Syftet med checklistan	5
Huvudfrågor i en konkret arbetssituation	7
Delfrågor i anslutning till huvudfrågorna.....	8
<i>Allmänna frågor</i>	
1 Vilket är problemet?	8
2 Ställer det internationella samarbetet krav på att en åtgärd måste vidtas?	9
3 Behövs det av andra orsaker någon åtgärd?	10
4 Är åtgärden en uppgift för det allmänna?	11
5 Vilka alternativa styrmedel kan användas?	11
6 Vilket resultat ger en konsekvensbedömning och vilket styrmedel bör slutligt väljas?	13
7 Hur sker uppföljning och utvärdering?	16
<i>Frågor särskilt om regelstyrning</i>	
8 Hur bör de rättsliga problemen lösas?	17
9 Hur bör reglerna sedan tillämpas i praktiken?	19
10 Hur bör reglerna utformas språkligt?	20
11 Hur bör man informera om nya regler?	21
12 Hur bör reglerna följas upp och utvärderas?	22
Huvudfrågor i uppföljningsarbetet.....	23
Delfrågor i anslutning till huvudfrågorna.....	24
13 Det offentliga åtagandet	24
14 På vilket sätt och med vilka regler styrs verksamheten?	24
15 Vilka mål har reglerna och i vilken utsträckning uppnås målen?	25
16 Ger ett annat styrmedel än regler ett bättre eller mindre kostnadskrävande resultat?.....	26

17	Finns det behov av att anpassa reglerna till ett internationellt samarbete?	26
	Föreskrifter för regelarbetet, m.m.....	28
	Allmänna råd för regelarbetet	28
	Några hjälpmedel i regelarbetet	29
	Litteratur och annat material	29

Att styra genom regler

Styrmedlen i samhället är många. Var och en som vill använda regler som styrmedel måste ha gjort klart för sig vilka mål för styrningen av samhället som riksdagen och regeringen har lagt fast.

Regelgivning är inte någon underordnad, formell och teknisk verksamhet utan ett av flera viktiga medel att styra samhällsutvecklingen.

Bindande regler (föreskrifter) är av olika slag: *lagar* beslutade av riksdagen, *förordningar* beslutade av regeringen samt *myndighetsföreskrifter* beslutade av statliga och kommunala myndigheter. Beslut av regeringen om förordningar förutsätter att det finns ett gällande bemyndigande från riksdagen, antingen i regeringsformen (RF) eller i någon annan lag. Är det fråga om en statlig myndighets föreskrifter, förutsätter RF att regeringen i en förordning har bemyndigat myndigheten att besluta föreskrifter. Kommunala myndigheter får sina bemyndiganden direkt av riksdagen i lagarna.

För allmänna råd, som inte är bindande, förutsätts att de avser sådan verksamhet som myndigheten svarar för.

Det är också viktigt att ha klart för sig att en regel gäller till dess att den upphävs, om den inte har tidsbegränsats redan när den beslutades.

Syftet med checklistan

Syftet med denna checklista är att påminna om att alla regelgivare som arbetar med frågor om styrning alltid måste

- * välja lämpliga styrmedel,
- * anpassa åtgärderna till det internationella samarbetets krav,
- * undvika kostsamma, onödiga och ineffektiva åtgärder,
- * göra reglerna ändamålsenliga, enkla och klara,
- * följa upp och regelbundet utvärdera reglerna.

Dessa påminnelser har fått förnyad aktualitet genom senare års genomgripande strukturella reformer.

Uppgifterna är bl.a. att

- fortlöpande ompröva åtaganden inom den offentliga sektorn,
- utveckla mål- och resultatstyrningen och den finansiella styrningen samt höja den ekonomiska kompetensen,
- utveckla samverkan och tydliggöra ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna,
- renodla verksamhetsformerna inom den offentliga sektorn,
- utveckla och förändra statsförvaltningens struktur och arbetsformer inför ett ökat europeiskt samarbete,
- öka medborgarnas valfrihet och möjligheter till inflytande och insyn i offentlig verksamhet.

Det är mot denna bakgrund som åtgärdsprövningen och regelarbetet måste bedrivas och effekter av regleringar redovisas i budgetarbetet. Checklistan har kompletterats med frågor som avser det utvidgade europeiska samarbetet, frågor som gäller den offentliga sektorns nya roll och frågor om regeluppföljningen.

Checklistan har ordnats på ett systematiskt sätt för att passa för den mål- och medelanalys som måste föregå det slutliga ställningstagandet. Den analysen fordrar bl.a. att samhällsekonomiska frågor prövas, att ett europeiskt samarbetsperspektiv anläggs, att olika styrmedel prövas samt att den juridiska och språkliga tekniken övervägs.

Huvudfrågor i en konkret arbetssituation

Allmänna frågor:

1. Vilket problem är det som skall lösas?
2. Ställer det internationella samarbetet krav på att någon åtgärd måste vidtas?
3. Behövs det av andra orsaker någon åtgärd?
4. Är åtgärden en uppgift för det allmänna?
5. Vilka alternativa styrmedel kan användas?
6. Vilket resultat ger en konsekvensutredning och vilket styrmedel bör slutligt väljas?

7. Hur sker uppföljning och utvärdering?

Frågor särskilt om regelstyrning:

8. Hur bör de rättsliga problemen lösas?
9. Hur bör reglerna sedan tillämpas i praktiken?
10. Hur bör reglerna utformas språkligt?
11. Hur bör man informera om nya regler?
12. Hur bör reglerna följas upp och utvärderas?

Om genomgången leder till att styrning med regler inte bör användas, behöver huvudfrågorna 8–12 naturligtvis inte behandlas. Observera dock att de rättsliga problemen kan behöva analyseras innan valet av styrmedel sker.

De följande delfrågorna är många och listan kan verka omfattande. Tänk då på att delfrågorna främst skall ses som en provkarta på de överväganden som kan behöva göras i anslutning till huvudfrågorna. Alla delfrågorna behöver givetvis inte vara av betydelse för det aktuella problemet. Kanske är det i stället andra frågor som behöver övervägas. En genomgång av listan kan då ofta ge uppslag även till sådana frågor.

Delfrågor i anslutning till huvudfrågorna

Allmänna frågor

1 Vilket är problemet?

- 1.1 Finns det något internationellt perspektiv på frågan och i så fall vilket?
- 1.2 Vem eller vilka är intressenterna bakom kravet på en förändring? Finns det motstående intressen?
- 1.3 Vilka skäl åberopas? Kan det finnas andra motiv? Hur konkreta och allvarliga är de risker, fel, brister och problem som påtalas? Vad är fakta och vad är förmodanden?
- 1.4 Vilket är målet? Vad är det man vill åstadkomma? Finns det konflikter mellan olika mål?

- 1.5 Hur ser den ekonomiska och administrativa strukturen ut på området i stort och hur är konkurrenssituationen?
- 1.6 Hur ser de juridiska problemen på området ut i stort? Finns det några rättssäkerhetsproblem? Vilka anknytande regelverk behöver man ta hänsyn till?
- 1.7 Är det underlag som finns tillräckligt för att ta ställning eller behövs det ytterligare utredning? Hur skall den i så fall gå till?

2 Ställer det internationella samarbetet krav på att en åtgärd måste vidtas?

- 2.1 Innebär medlemskapet i EU krav på åtgärder som ännu inte har verkställts?
- 2.2 Har andra EU-länder ställts inför liknande problem?
- 2.3 Vad händer inom området på sikt inom EU eller i andra länder?
- 2.4 Hur har problemet lösts i det europeiska samarbetet? Genom direktiv eller andra regler, genom standarder eller enbart med hjälp av marknadsmekanismer?
- 2.5 Kräver det europeiska samarbetet lagstiftning eller någon annan rättslig reglering för att man skall komma till rätta med problemet?
- 2.6 Finns det andra internationella aspekter eller krav (t.ex. FN, Europarådet) som bör uppmärksammas?
- 2.7 Behöver kontakt tas med någon internationell organisation för närmare diskussion av en lösning?

3 Behövs det av andra orsaker någon åtgärd?

- 3.1 Vad händer om man inte gör något alls? Kommer problemet då att öka och bli mer akut?

3.2 Vilken teknisk, ekonomisk, naturvetenskaplig etc. utveckling av särskild betydelse för frågan kan förväntas inom den närmaste tiden? Ökar eller minskar riskerna och problemen?

3.3 Löser problemet sig självt med tiden? Eller kan det ske genom samhällets eller marknadens självreglerande krafter, utan statlig medverkan? Kan t.ex. brukarmedverkan, branschåtgärder eller åtgärder av arbetsmarknadens parter lösa problemet på ett bra sätt?

3.4 Behövs det av konkurrensskäl eller konsumenthänsyn någon åtgärd?

3.5 Kan en önskad åtgärd ge upphov till nya problem som är lika stora eller större än de problem som man vill lösa?

4 Är åtgärden en uppgift för det allmänna

4.1 Hur förhåller sig åtgärden till frågan om vilka uppgifter som den offentliga sektorn bör ansvara för?

4.2 Är den lämpligaste verksamhetsformen myndighet, bolag, ekonomisk förening eller stiftelse? Kan uppgiften anförtros en ideell förening eller någon annan organisation utanför myndighetssfären?

5 Vilka alternativa styrmedel kan användas?

5.1 Vad har genomgången under avsnitten 1–4 visat? Var finns orsakerna till problemet? Vilka bakomliggande faktorer är påverkbara?

5.2 Är det vid en övergripande bedömning möjligt och lämpligt med

- en sanering eller avveckling av den befintliga regleringen,

- information eller annat informellt styrmedel (PR-arbete, kampanj, muntlig överenskommelse, förhandlingslösning) eller standarder etc.,
- ekonomiska styrmedel (investeringar, bidrag, skatter, avgifter eller andra ekonomiska drivkrafter),
- administrativa styrmedel (rättslig lösning i övrigt, inklusive allmänna råd).

5.3 Vilket styrmedel bör användas med tanke på

- det europeiska samarbetet eller andra internationella åtaganden,
- ändamålsenlighet (relevans, sannolikhet för att ändamålet uppfylls, de verkställande organens beredvillighet att förstå intentionerna, vidta åtgärderna och förverkliga målen etc.),
- kostnader för staten, kommunerna och landstingen,
- kostnader och andra ålägganden eller belastningar som drabbar enskilda och företag (även uppgiftsplikt, integritetsproblem etc.),
- andra negativa konsekvenser och sidoeffekter, kravet på en korrekt, rationell och säker ADB-användning för administrationen på området?

5.4 Vilken roll skall de offentliga organen ha i verksamheten?

5.5 På vilken nivå skall de offentliga organen ansvara för eller i övrigt delta i verksamheten:

- kommunal eller landstingskommunal,

- statlig (lokal, regional eller central förvaltningsmyndighet, domstol, regering)?

5.6 Vilka är tidsperspektiven för de aktuella åtgärderna? Behövs omedelbara åtgärder? Finns mera tid för utredning? Är behovet av någon åtgärd tidsbegränsat?

6 Vilket resultat ger en konsekvensbedömning och vilket styrmedel bör slutligt väljas?

6.1 Här bedöms de samhällsekonomiska och finansiella konsekvenserna mot bakgrund av vad som hittills har kommit fram.

Det är viktigt att kravet på en god regelekonomi iaktas när det blir fråga om regelstyrning!

Tänk på att konsekvensanalysen skall vara

- långsiktig,
- dynamisk (hur kommer lösningen att fungera ekonomiskt, administrativt och juridiskt i ett större samhällsligt perspektiv?),
- fullständig (observera behovet av att olika risker, t.ex. för missbruk och andra bieffekter vägs in!)

6.2 Vilka resurser behövs och vilka effekter uppstår när man går från att göra ingenting (nollalternativet) till förändringsalternativet?

Frågan bör analyseras på grundval av de olika intressenternas perspektiv eller med hänsyn till

- de enskilda som är direkt berörda (människorna, företagen, organisationerna),
- övriga enskilda,
- kommunerna,

- landstingen,
  - staten.
- 6.3 Vilka fördelar eller nackdelar av typen ”utomekonomiska, mjuka sidoeffekter” bör, även om de är svåra att mäta närmare, vägas in i analysen?
- 6.4 Hur sammanfattas konsekvensutredningen? Iakttas genom denna de krav som ställs i
- verksförordningen (1995:1322)
  - 19 § förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m.
  - direktiven till samtliga kommittéer och särskilda utredare om att pröva offentliga åtaganden (dir. 1994:23) – jfr även Ds 1994:53 Motiv för offentliga åtaganden,
  - de kostnadsrämsiga förutsättningarna för författningsarbete, se t.ex. Statsrådsberedningens handbok i författningsskrivning: Myndigheternas föreskrifter (Ds 1998:43), Finansdepartementets cirkulär (1994:13) till statssekreterarna och rättscheferna om problem- och konsekvensanalyser i författningsarbetet.
- 6.5 Sammanfattande frågor om valet av styrmedel:
- Hur undviks kostnadsdrivande byråkrati och krångelskapande, onödig centralisering?
  - Blir styreffekten tillräcklig och tillämpningen enhetlig?
  - Skall problemet lösas med hjälp av informella styrmedel eller på något annat sätt så att stat och kommun inte direkt involveras utan saken sköts av enskilda och/eller företag?

- Skall ett ekonomiskt eller ett administrativt styrmedel i stället väljas?
- Fordrar det valda styrmedlet någon form av regelstyrning? Pröva i så fall även huvudfrågorna 8–12.

7 Hur sker uppföljning och utvärdering?

- 7.1 Hur, när och av vem skall en uppföljning redovisas? Bör det ske under parlamentarisk medverkan? Bör det ske av ansvariga myndigheter i anslagsframställningen eller genom ett särskilt uppföljningsuppdrag?
- 7.2 Kan en närmare utvärdering ske inom ramen för budgetprocessen? Är ett särskilt regeringsuppdrag en lämplig metod för att initiera en utvärdering?
- 7.3 Bör principerna för uppföljning och utvärdering beslutas nu? Hur dokumenteras det beslutet?

Frågor särskilt om regelstyrning

8 Hur bör de rättsliga problemen lösas?

- 8.1 På vilken nivå skall reglerna ligga (grundlag, rättighetsbegränsande lag, vanlig lag, regeringsförordning, myndighetsföreskrifter, allmänna råd)? I vilken utsträckning kan normgivningen delegeras och vilket behov av bemyndiganden föreligger? (En myndighet får inte besluta föreskrifter utan att ha ett särskilt normgivningsbemyndigande från regeringen på det aktuella området. Myndigheterna får dock besluta om allmänna råd inom sina områden utan särskilt bemyndigande.)
- 8.2 Är lösningen förenlig med medlemskapet i EU eller med andra internationella åtaganden, t.ex. den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt WTO?

- 8.3 Vilket regleringsdjup och vilken rättsteknik bör väljas (dispositiva eller tvingande regler, programstadganden, skälighetsregler, regler med förhandlingsmekanismer eller partsinflytande, allmänna råd, standarder etc.)?

Kan en reglering med generalklausul anses rimlig med hänsyn till rättssäkerhetsintressena i sammanhanget?

- 8.4 Finns det risk för dubbelreglering eller andra icke önskade effekter?

Hur förhåller sig lösningen till principer och praxis på angränsande områden? Vad blir regleringens effekter i förhållande till gällande regler i fråga om kommunernas verksamhet?

- 8.5 Vilka kontrollmetoder behövs (t.ex. tillsyn, tillstånd, dispens, insyn, kontrollbesök, revision)? Eller är det i stället tillräckligt med egenkontroll?

- 8.6 I vilken utsträckning skall förvaltningsbeslut användas för lösningen? Fordras domstolsprövning (obs. art. 6 i Europakonventionen)? Hur bör instansordningen för överklaganden se ut? Är det nödvändigt att regeringen beslutar i ärendena?

- 8.7 Hur skall övergångs- och ikraftträdandefrågor lösas? Fordras följdändringar i andra författningar? Finns det äldre myndighetsföreskrifter som måste upphävas? Jfr myndigheternas regelförteckningar.

Bör reglerna vara tidsbegränsade? Om det inte kan beslutas i övergångsbestämmelserna till författningen, när och hur skall reglerna då upphävas?

Bör s.k. solnedgångs- eller stupstocksteknik användas? – *Solnedgångsteknik* användes senast i övergångsbestämmelserna till ordningslagen (1993:1617). Där föreskrivs att vissa kommunala myndighetsföreskrifter, i den mån de fortfarande gäller, skall upphöra att gälla ett år efter lagens ikraftträdande. Kommunerna fick därigenom

en frist att vid behov utfärda nya regler med stöd av den nya ordningslagens bemyndiganden, innan de gamla reglerna upphörde att gälla. – Ett exempel på *stupstocksteknik* är SFS 1984:212, där regeringen föreskriver att myndigheterna skall upprätta förteckningar över gällande författningar och allmänna råd och att sådana myndighetsföreskrifter som inte tagits med i förteckningarna upphör att gälla.

- 8.8 Finns det några särskilda formella författningstekniska frågor att lösa?
- 8.9 Hur bör tidsplanen för författningsarbetet se ut? Vilket samråd bör ske? Föreligger det informations- eller förhandlingsskyldighet enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet? Krävs anmälan till internationella organ (EU och WTO)?

9 Hur kommer reglerna att tillämpas i praktiken?

- 9.1 Medför regleringen tyngande krav på uppgiftslämnande? Är lösningen anpassad för ADB-procedurer eller andra standardiserade rutiner hos myndigheter och enskilda?
- 9.2 Om ett enskilt organ skall svara för tillämpningen, bör i så fall offentlighetsprincipen gälla? Om inte ett enskilt organ skall svara för uppgiften, kan då en befintlig myndighet svara för den eller måste en ny myndighet inrättas?
- 9.3 Behövs särskilda handläggningsregler eller kan förvaltningslagens regler tillämpas?
- 9.4 Hur kommer praxis att utbildas?
- 9.5 Vilken blir resursåtgången för tillämpningen?
- 9.6 Finns det risk för intressekonflikter i tillämpningen? Hur kommer regleringen att fungera på verkställighetsstadiet?
- 9.7 Finns det risk för missbruk? Kan reglerna komma att utnyttjas för andra syften än de avsedda?

- 9.8 Finns det risk att reglerna snedvrider konkurrensen, t.ex. gynnar vissa företag på bekostnad av andra?

10 Hur bör reglerna utformas språkligt?

- 10.1 Vilka skall tillämpa reglerna; allmänheten, tjänstemän utan juridisk utbildning, jurister, politiskt förtroendevalda etc.?
- 10.2 Hur bör författningstexten i sin helhet redigeras för att bli så lättillgänglig som möjligt (disposition, rubriksättning, paragrafindelning etc.)?
- 10.3 Hur bör den enskilda regeln utformas (presentations- och hänvisningsteknik)?
- 10.4 Blir meningsbyggnaden och ordföljden enkel och klar?
- 10.5 Blir textens sammanhang och syftningar tydliga? Är uppräkningsord symmetriskt utformade?
- 10.6 Är använda begrepp, termer, ord och fraser lämpligt valda?
- 10.7 Är språkets formfrågor lösta på ett riktigt och lämpligt sätt (substantivens form, sammansatta verb etc.)?
- 10.8 Blir författningen, vid en helhetsbedömning, lättillgänglig?

11 Hur bör man informera om nya regler?

- 11.1 Behöver förordningen kungöras i Svensk författningssamling eller blir effekten av ett kungörande bättre om en myndighets författningssamling används?
- Om det rör sig om en myndighets författning, behöver den kungöras också i någon lokal dagstidning?
- 11.2 Behöver en myndighetsföreskrift kompletteras med allmänna råd för att förbättra informationen?

- 11.3 Kan användningen av blanketter underlätta tillämpningen?
- 11.4 Behövs särskilda informationsinsatser i form av
- pressmeddelanden,
  - handböcker,
  - utbildning av tillämpande personal,
  - informationsbroschyr till hushåll, företag m.fl.?
- 11.5 Hur bör regeln beskrivas i Samhällsguiden i riksdagens databas Rixlex och vem ansvarar för att Rixlex nås av regelbeskrivningen?
- 11.6 Behöver man informera internationellt om den nya regeln? Vem skall i så fall informera och vilka skall informeras?

12 Hur bör reglerna följas upp och utvärderas?

Myndigheterna skall enligt 19 § förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m. pröva ändamålsenligheten i de regler som styr verksamheten. Om myndighetens förslag förutsätter ändringar i en lag eller förordning eller någon annan föreskrift, skall myndigheten lämna förslag till ändringar. Påminnelserna i de följande avsnitten är grunden för myndigheternas regeluppföljning men också för den regeluppföljning som sker inom kommittéväsendet och i Regeringskansliet. Regeluppföljningen är en lika viktig del i regelarbetet som regelgivningen. Regler får aldrig "bli vilande". De skall löpande följas och effekterna och behovet av dem analyseras och ställas mot de avsedda målen med regleringen. Om reglerna behöver förändras eller om någon annan lösning och något annat styrmedel bör användas, skall den som ansvarar för regeln ta initiativ till förändringen. Om målen förändras genom nya lagar eller förordningar, skall verkställighetsföreskrifterna så snabbt som möjligt anpassas till de nya, överordnade författningarna. Om myndighetsföreskrifterna inte längre tillämpas, skall de upphävas och framställning göras om upphävande av be-myndigandet.

I uppföljningsarbetet skall man alltså med hjälp av i följande huvudfrågor pröva reglerna.

Huvudfrågor i uppföljningsarbetet

- 13 Det offentliga åtagandet?
- 14 På vilket sätt och med vilka regler styrs verksamheten?
- 15 Vilka mål har man med reglerna och i vilken utsträckning uppnås målen?
- 16 Ger något annat styrmedel än regler ett bättre eller mindre kostnadskrävande resultat?
- 17 Finns det något behov av att anpassa reglerna till ett internationellt samarbete?

Delfrågor i anslutning till huvudfrågorna

13 Det offentliga åtagandet?

- 13.1 Finns det något offentligt åtagande för verksamheten?
- 13.2 Har åtagandefrågan prövats av riksdagen eller regeringen?
- 13.3 Kan myndigheten själv pröva åtagandefrågan eller bör den prövas av regeringen eller riksdagen?

14 På vilka sätt och med vilka regler styrs verksamheten?

- 14.1 Enbart med hjälp av regler?
- 14.2 Med hjälp av både regler och exempelvis avgifter eller någon annan form för marknadsreglering?
- 14.3 Med föreskrifter i lag eller förordning eller genom något annat beslut av regeringen?

14.4 Med myndighetsföreskrifter som ansluter till något gällande bemyndigande från regeringen att besluta verkställighetsföreskrifter?

14.5 Med allmänna råd?

Om det finns bemyndiganden som inte har utnyttjats, skall de upphävas.

15 Vilka mål har man med reglerna och i vilken utsträckning uppnås målen?

15.1 Mot vilka mål styrs verksamheten?

15.2 Har reglerna bidragit till att de uppställda målen för verksamheten har uppnåtts?

15.3 Om verksamhetsmålen har angetts i lag eller i förordning eller något annat beslut av regeringen eller i verkställighetsföreskrifter eller allmänna råd av en myndighet, är de då

- tillräckligt aktuella och tydliga,
- förenliga med det offentliga åtagandet och den verksamhetsform som bör tillämpas för verksamheten?

15.4 Tillämpliga också vid en marknadsreglering av verksamheten?

15.5 Behöver reglerna fördelas på ett annat sätt mellan de olika nivåerna i regelgivningen (lag, förordning eller myndighetsförfattning)?

15.6 Skulle andra regler antingen utan eller i kombination med regler för avgifter eller någon annan form för marknadsreglering leda till en högre grad av måluppfyllelse?

15.7 Är reglerna lämpligt utformade och disponerade?

- 15.8 Är språket klart och begripligt både för dem som skall tillämpa reglerna och för dem som skall följa reglerna?
- 15.9 Orsakar reglerna ett oacceptabelt stort antal förfrågningar från allmänhetens sida eller leder de till rättstvister och därmed till en belastning på rättsväsendet?
- 16 Ger ett annat styrmedel än regler ett bättre eller mindre kostnadskrävande resultat?**
- 16.1 Vad blir resultatet
- utan någon reglering alls?
  - utan någon särskild reglering alls men med skärpta konkurrensregler och/eller standarder?
- 16.2 Kan Sveriges internationella ambitioner eller andra internationella aspekter på verksamheten påverka valet av styrmedel?
- Om riksdagen eller regeringen behöver medverka i en avreglering, skall den uppföljande myndigheten överlämna frågan till regeringen.
- 17 Finns det något behov av att anpassa reglerna till ett internationellt samarbete?**
- 17.1 Har EG-direktiv genomförts i Sverige?
- 17.2 Behöver reglerna justeras med hänsyn till rättspraxis inom EU?
- 17.3 Behöver reglerna justeras med hänsyn till andra internationella åtaganden eller ambitioner från svensk sida?

Föreskrifter för regelarbetet

Förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet (omtryckt 1998:50)

Författningssamlingsförordningen (1976:725, omtryckt 1995:1462)

Verksförordningen (1995:1322)

Förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning m.m. (19 §)

Direktiv till samtliga kommittéer och särskilda utredare om att pröva offentliga åtaganden (dir. 1994:23)

Allmänna råd för regelarbetet

Myndigheternas föreskrifter, Statsrådsberedningens handbok i författningsskrivning, fjärde upplagan (Ds 1998:43)

Myndigheternas skrivregler, fjärde upplagan (Ds 1997:48)

Redaktionella och språkliga frågor i EU-arbetet, Statsrådsberedningens PM 1996:4

Gröna boken, Statsrådsberedningens riktlinjer för författningsskrivning, 1985

Konsekvensutredningar – en skrift om vad en statlig myndighet bör göra innan beslut fattas om nya eller ändrade föreskrifter och allmänna råd (RRV 1996:38)

Bättre beslutsunderlag i den offentliga sektorn – en presentationsmodell, Förvaltningsrevisionen informerar (1991:2) från Riksrevisionsverket, Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet

Några hjälpmedel i regelarbetet

Budgetpropositionen 1994 (prop. 1993/94:100 bil. 8 avsnitt 3) Reglers kvalitet, språkvård, samhällsinformation

Budgetpropositionen 1993 (prop. 1992/93:100 bil. 8) Program för en god regelkvalitet

Riksdagens datasystem Rixlex med riksdagstrycket och Svensk författningssamlings register (SFSR) och fullständiga författningstext (SFST)

Celex med EG:s regelverk på cd-rom

Myndigheternas regelförteckningar

Litteratur och annat material

Det finns ett omfattande svenskt och utländskt material om regler, regelskrivning och regeluppföljning, t.ex. följande

EES-propositionen (prop. 1991/92:170 bil 1 avsnitt C)

Motiv för offentliga åtaganden (Ds 1994:53)

Regelreformer – en väg till effektivare verksamhet i kommuner och landsting, Civildepartementet 1992

Visst går det att förändra myndighetsspråket! (Ds 1993:61)

Ett offentligt rättsinformationssystem (Ds 1998:10)

Registrering av författningar (Ds 1993:83)

Förklaring om gemenskapslagstiftningens redaktionella kvalitet. Förklaring vid EU:s regeringskonferens i Amsterdam 1997 (se prop. 1997/98:58, del 2, s. 301)

The OECD Report on Regulatory Reform, June 1997

The Designs and Use of Regulatory Checklists in OECD Countries, PUMA Occasional Papers, Regulatory Management and Reform Series No. 4, Paris 1993

The OECD Reference Checklist for Regulatory Decision-Making, PUMA, mars 1995

Proper Drafting of Norms – A Manual for Administrative Authorities, Ministry of Finance, The Norms Project, Helsingfors 1993

Sjekkliste for offentlige tiltak, Administrasjonsdepartementet, Oslo 1993

Regulering og styring – en juridisk teori- og metodebog, G.E.C. Forlag, København 1989

Klavs Lindeneg: Prioritering & styring, Akademisk Forlag, Köpenhamn
1993

Thomas M. Cooley Law Review, Volume 9, No. 1, 1992: Plain English: A
charter for clear writing

Robert D. Eagleson: Writing in Plain English, Australian Government
Publishing Service, 1990. ISBN o 644 06848 5